

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОХОРОНА ПРИРОДИ
ЯК ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

РЕДКОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук.

Олешко В.П., канд. с.-г. наук.

Василенко О.І., д-р філософії.

Комарова Н.В., д-р філософії.

Мостипан О.В., д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Наукові пошуки молоді у ХХІ столітті. Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників. 29 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 89 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

ДУХНОВСЬКИЙ Т.В., ЯЦКО В.О., ГЕМБІК В.О., магістранти
Науковий керівник – ОЛЕШКО В.П., канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНІ ТЕРИТОРІЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ВІДНОВЛЕННЯ ПОПУЛЯЦІЙ АБОРИГЕННИХ ВИДІВ РИБ ТА СТАБІЛІЗАЦІЇ ВОДНИХ БІОЦЕНОЗІВ

Досліджено роль природно-заповідних територій України у відновленні популяцій аборигенних видів риб та стабілізації водних біоценозів. Встановлено вищу стабільність екосистем та переважання аборигенних видів у заповідних водоймах порівняно з антропогенно навантаженими ділянками.

Ключові слова: природно-заповідні території, аборигенні види риб, водні біоценози, видовий склад, екологічний стан.

Збереження біорізноманіття водних екосистем є одним із ключових завдань сучасної екологічної політики України. Значну роль у підтриманні стабільності іхтіофауни відіграють природно-заповідні території (ПЗТ), які створюють сприятливі умови для відновлення аборигенних видів риб і забезпечення екологічної рівноваги у водних біоценозах. В умовах інтенсивного антропогенного впливу, евтрофікації та кліматичних змін саме ці території виступають своєрідними «резервуарами біорізноманіття», де зберігається генофонд природних популяцій гідробіонтів.

Упродовж останніх десятиліть у більшості водосховищ і річок України спостерігається скорочення чисельності аборигенних видів риб – лина (*Tinca tinca*), язя (*Leuciscus idus*), щуки (*Esox lucius*), судака (*Sander lucioperca*), плітки (*Rutilus rutilus*) тощо. Основними причинами є зарегулювання стоку, деградація нерестовищ, інвазія чужорідних видів та погіршення якості водного середовища. У цьому контексті природно-заповідні території стають ключовими осередками природного відтворення, адаптації та збереження автохтонних популяцій риб. Вивчення ролі таких територій має важливе наукове і практичне значення для формування екологічно збалансованої системи рибогосподарського використання водойм.

Дослідження виконували на основі аналізу гідроекологічних характеристик водойм природно-заповідного фонду України (біосферні та національні парки Полісся, Поділля, Середнього Подніпров'я). Використано комплекс гідробіологічних, іхтіологічних і статистичних методів.

Матеріалом слугували дані про видовий склад, чисельність і біомасу риб, фізико-хімічні показники води та структуру водних угруповань. Екологічний стан оцінювали за індексом сапробності, індексом Шеннона й коефіцієнтом домінування, проводячи порівняльний аналіз між заповідними та антропогенно навантаженими водоймами.

У ході досліджень встановлено, що водойми природно-заповідного фонду України відзначаються вищим рівнем гідроекологічної стабільності порівняно з антропогенно навантаженими ділянками річкових басейнів. Водойми біосферних і національних парків Полісся, Поділля та Середнього Подніпров'я характеризуються помірним ступенем сапробності (індекс 1,7-2,0), що відповідає бета-мезосапробній зоні та свідчить про добрий екологічний стан води.

Іхтіофауна заповідних водойм має вищі показники видового різноманіття: індекс Шеннона становив 2,3-2,8, тоді як у незаповідних ділянках – 1,5-1,9. Переважали аборигенні види – плітка (*Rutilus rutilus*), лин (*Tinca tinca*), щука (*Esox lucius*), окунь (*Perca fluviatilis*), лящ (*Abramis brama*). У заповідних акваторіях спостерігалось збільшення їхньої чисельності на 20-35 % порівняно з контрольними ділянками.

Структура угруповань планктону й бентосу у межах заповідних територій свідчила про стабільний стан біоценозів: коефіцієнт домінування окремих видів не перевищував 0,25, що вказує на рівномірний розподіл чисельності гідробіонтів. Підвищена частка фітофільних і евритопних видів риб підтверджує ефективність природно-заповідних водойм як місць нересту та нагулу молоді.

Порівняльний аналіз показав, що збереження водно-болотних угідь у межах природно-заповідних територій сприяє відновленню природних популяцій аборигенних видів, зниженню домінування інтродуцентів і підтриманню екологічної рівноваги у водних біоценозах.

Отже, природно-заповідні території виконують важливу функцію у підтримці стабільності водних біоценозів та відновленні популяцій аборигенних видів риб. Водойми біосферних і національних парків характеризуються стабільними гідроекологічними показниками, помірним рівнем сапробності та високим видовим різноманіттям, що свідчить про відносно незмінний стан екосистем. У межах природно-заповідних територій чисельність і біомаса аборигенних видів риб є вищою порівняно з антропогенно навантаженими ділянками, що вказує на ефективність таких територій як середовищ відтворення та нагулу молоді.

Результати досліджень підтверджують доцільність збереження та розвитку природно-заповідного фонду для забезпечення біорізноманіття та екологічної стабільності водних екосистем.

Подальші дослідження будуть спрямовані на поглиблене вивчення динаміки популяцій аборигенних видів риб у різних типах природно-заповідних водойм, зокрема щодо нерестових та нагульних угідь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арсан, О. М., Романенко, В. Д. та ін. Методи гідроекологічних досліджень поверхневих вод / за ред. В. Д. Романенка. Київ : ЛОГОС, 2006. 408 с.
2. Методика збору і обробки іхтіологічних і гідробіологічних матеріалів з метою визначення лімітів промислового вилову риб з великих водосховищ і лиманів України : затв. наказом Держкомрибгоспу України № 166 від 15.12.1998. Київ : Держкомрибгосп України, 1998. 47 с.
3. Про можливості відновлення популяцій осетрових видів риб / 20 січня 2023. [Електронний ресурс] : сайт Держрибагентства України. Режим доступу: https://pl.darg.gov.ua/_pro_mozhливosti_vidnovlennja_0_0_0_2299_1.html,
4. Програма зі збереження та відтворення водних біоресурсів, розвитку аквакультури, любительського і спортивного рибальства в Рівненській області на 2020-2022 роки : затв. рішенням Рівненської обласної ради № 1-2020. Рівне, 2020. 12 с. Режим доступу: <https://www.rv.gov.ua/>
5. Удовенко І. О., Мамчур В. В., Сержантова Ю. Ю. Об'єкти природно-заповідного фонду: аналіз наслідків українсько-російської війни / І. О. Удовенко, В. В. Мамчур, Ю. Ю. Сержантова // Український журнал природничих наук. 2023. № 5. С. 14-24. DOI: 10.32782/naturaljournal.5.2023.14. naturaljournal.zu.edu.ua

УДК: 639.3.07(075.8)

ГОРОБЕЦЬ В.В., САВЧЕНКО Ю.В., ЧЕРНИШ В.А., магістранти

Науковий керівник – **ОЛЕШКО В.П.,** канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЩУКИ (*ESOX LUCIUS*) ЯК БІОРЕГУЛЯТОРА У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ АКВАКУЛЬТУРИ

Досліджено застосування щуки (*Esox lucius*) як біорегулятора в системах аквакультури для покращення структурно-функціональних показників іхтіофауни. Встановлено, що введення щуки у полікультуру сприяє зниженню чисельності дрібних кормових конкурентів та підвищує ефективність виробництва у ставкових господарствах.

Ключові слова: щука, *Esox lucius*, біорегулятор, аквакультура, полікультура, продуктивність, екологічний стан, ставкові господарства, ефективність виробництва.

Завдяки своїй ролі хижого виду – щука (*Esox lucius*) є важливим об'єктом як природних, так і штучних водних екосистем. У сучасних технологіях аквакультури щука використовується як біорегулятор, що сприяє контролю чисельності малоцінних і смітних видів риби, підвищуючи тим самим ефективність і продуктивність господарств.[3,4]

Киченко М.О., Герасименко В.Ю. Екологічна безпека виробництва та експлуатації сонячних електростанцій в Україні.....	49
Наконечний Ю.В., Герасименко В.Ю. Екологічна оцінка реконструкції та діяльності комплексу перевантаження і переробки тропічних олій у м. Південне.....	51
Кизим К.М., Герасименко В.Ю. Екологічні та урбаністичні аспекти велоінфраструктури (на прикладі м. Біла Церква).....	52
Білковський О.А., Олешко В.П. Вплив військових дій на стан не відновлюваних біоресурсів України.....	54
Духновський Т. В., Яцко В. О., Гембік В.О., Олешко В.П. Природно-заповідні території як осередки відновлення популяцій аборигенних видів риб та стабілізації водних біоценозів.....	56
Горобець В.В., Савченко Ю.В., Черниш В.А., Олешко В.П. Використання щуки (<i>Esox lucius</i>) як біорегулятора у сучасних технологіях аквакультури.....	57
Мельниченко О.С., Петренко Я.М., Гейко Л.М. Екологічно безпечні кормові добавки на основі спіруліни та хлорели для підвищення ефективності аквакультури.....	59
Друцький В.А., Терещенко Ю.О., Гейко Л.М. Біоекологічні наслідки антропогенного впливу на формування іхтіоценозів річок Десна і Остер.....	60
Василевич В.С., Гембік А.О., Олешко В.П. Динаміка і перспективи виробництва продукції аквакультури в Україні.....	62
Маєвський В.В., Маєвський І.В., Пилипенко М.Г., Присяжнюк Н.М. Аналіз видового різноманіття та екологічних характеристик іхтіофауни басейну річки Дніпро.....	64
Богданов В.О., Годованик І.І., Кравецький С.А., Мойсієнко М.І., Присяжнюк Н.М. Аналіз ефективності годівлі риби із застосуванням нетрадиційних компонентів комбікорму.....	65
Моздир М.В., Музиченко О.С., Шуляк С.Ю., Присяжнюк Н.М. Екологічні та фізіологічні особливості окремих видів риб у водному середовищі Канівського водосховища.....	67
Денищик К.О., Горбатюк Є.О., Денищик О.Б., Федорук А.Ю., Присяжнюк Н.М. Аналіз структурно-екологічних характеристик та оцінка таксономічного різноманіття іхтіофауни Кременчуцького водосховища.....	68
Вдовика С.К., Трофимчук А.М., Розробка автоматизованої інформаційної системи для розрахунку технологічних та економічних показників роботи повносистемного рибного господарства.....	70
Олешко Б.С., Трофимчук А.М. Вплив екологічних чинників на ефективність вирощування дволіток коропа в умовах рибного господарства ТОВ «Сквираплемрибгосп» Київської області.....	71
Мосійчук М.М., Мацкевич В.В. Оптимізація повітряного живлення ожини <i>ex vitro</i>	73
Budyak S., Khrapak V., Sliusarenko A. Rational feeding as the basis for effective fish cultivation in modern fisheries industry.....	75
Бойко Д.В., Бабань В.П. Вплив діяльності автомийних станцій на екологічний стан навколишнього середовища м. Біла Церква.....	76
Чаган Є.М., Бабань В.П. Оцінка техногенного впливу на навколишнє природне середовище при розробці гранітного кар'єру ТОВ «Шамраївське» Білоцерківського району.....	79
Деркач В.М., Бабань В.П. Визначення впливу промислових та побутових стоків на гідрохімічний режим р. Рось у межах м. Біла Церква.....	80
Дядинова Р.В., Данилюк М.Є., Гаврилюк І.І., Гейко Л.М. Технологічні процеси при відтворенні корошових видів риб в умовах ТОВ «Сквираплемрибгосп».....	83
Нездоля В.І., Смотровий Є.Р., Куновський Ю.В. Тенденції розвитку ринку риби та продукції рибної промисловості.....	84
Гусак Є.М., Кульпин С.О., Сікорський А.Р., Куновський Ю.В. Охорона та відновлення гідрологічного режиму малих водотоків.....	86